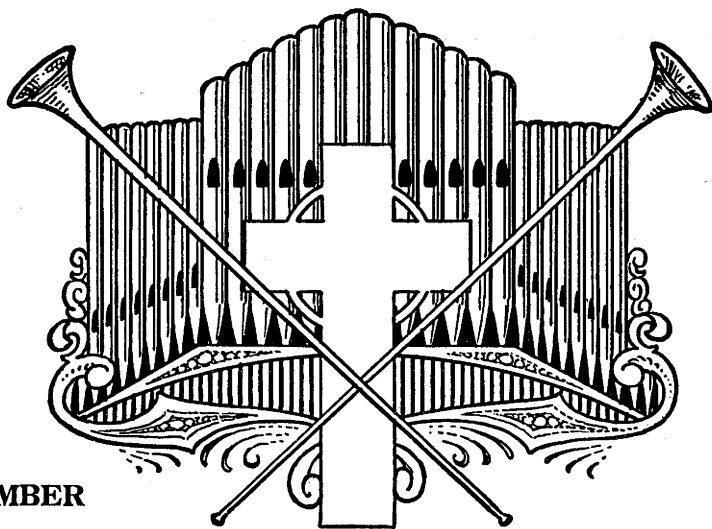

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

DECEMBER

1928

TREDJE ÄRGÅNGEN.

UNDER MEDVERKAN AV

PROFESSOR *OTTO OLSSON*, STOCKHOLM, MUSIKDIREKTÖR *SVANTE SJÖBERG*, KARLSKRONA
SAMT KOMMINISTERN, TEOL. LIC. *KNUT PETERS*, HÄSTHOLMEN

UTGIVEN AV KOMMINISTER *ARTHUR ADELL*, STJÄRNORP

RÉDARTIONENS ADR.: *STJÄRNORP*, RT. 4 A. EXPEDITIONENS ADR.: *GLEERUPS FÖRLAG, LUND*

Innehåll:

Kyrkoherde *F. M. Allard*, Örtomta: Den polyfona tonsatsen. — Amanuensen *B. Cnattingius*, Linköping: Medeltida textilkonst. — Organist *W. Huus-Hansen*, Oslo: Musikken i gudstjenesten. — Musikdirektör *D. Åhlén*, Stockholm: Palestrinakören. — Utställning av kyrklig textil konst. — Kurser och möten. — Recensioner. — Slutord. — Meddelanden. — Sammanträden. — Anmälan.

LUND, C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

Pren.-pris 4:50.

Innehållsförteckning.

Uppsatser.

	Sid.
A. Adell: Kyrkosångsmötets eftermäle i utlandspresen	43, 58
— » — Matteuspassionen i Leipzigs Thomaskyrka	67
— » — Kyrkomusikaliskt från Köpenhamn	98
A. Adell, K. Peters: De-tempore-principen i högmässan	82
F. M. Allard: Har Luther komponerat flerstämmig sång?	49
— » — Michael Praetorius Creutzburgensis	86
— » — Johann Walther	129
— » — Den polyfona tonsatsen i Kyrkans gudstjänst	177
G. Aulén: Prästernas och kyrkomusikernas liturgiska och kyrkomusikaliska utbildning	17
B. Cnattingius: Medeltida textil konst	181
S. Dahlquist: Instruktionskursen i kyrklig konst och kyrkovård i Örebro den 25—28 juli 1928	137
J. A. Eklund: Till högmässa	1
E. Fant: Västra Tollstads kyrkas restaurering	52
R. Forssman: Körtledarkursen i Motala	127
A. E. Friedlander: Den evangeliska diktningen inom den reformerta och lutherska kyrkan i Frankrike	101, 113, 133
— » — Franska evangeliska sånger i svensk översättning	135, 147, 164
D. Glimborg: Introitus- och gradualcyklarna	41
F. Hjort: Högre och lägre organistexamen	55
W. Huus-Hansen: Musikken i gudstjenesten	182
Kyrkomusiker: Något om psalmvalet vid högmässan	142
E. Liedgren: Psalmundervisning	161
G. Lizell: U. L. Ullman och det svenska gudstjänstlivet	8
C. A. Moberg: Kyrkomusikaliska begreppsbestämningar	27
— » — Kyrkomusikalisk forskning och praxis	70
P. Nilsson: Lovoffer	1
K. Peters: Ett svenskt hymnologiskt standardverk	33
— » — Credo (till musikbilagan)	42
— » — Den svenska reformationstidens gudstjänstliv	65
— » — De liturgiska färgerna	118
G. Rosendal: Om predikans förnyelse och tillika några ord om nutida predikolitteratur	38, 107, 150
A. Runbäck: Gamla orglar och nya	36
— » — Orgelns användning vid gudstjänsten	91
— » — Något om disponering av mindre orglar	123
J. Smend: Evangelisk tysk kyrkomusik i nutiden	10
H. Weman: J. S. Bachs Juloratorium	15
— » — Musikaliska Akademiens organistkurs och körtledarekursen i Upsala	139
— » — Utgångstycket	145, 166
D. Ahlén: Prästernas och kyrkomusikernas liturgiska och kyrkomusikaliska utbildning	21
— » — Den sextonde tyska Bachfesten	169
— » — Palestrinakören	184

Redogörelser och större meddelanden.

	Sid.		Sid.
Tvenne allmänna kyrkoböner	81	Stockholms Kyrkomusikerförening ..	64
Apostolikum och dess ingress	155	Maria kyrkokörs jubileum	78
6:e allm. kyrkosångsmötet i utlandspresen	43, 58	Vimmerby kyrkokör	191
Kyrkosångens Vänner	16, 30, 61, 191	I kyrkomusikfrågan: genmäle och svar (J. Nyvall, C. A. Moberg, A. Adell)	156, 188
Sveriges allmänna Organist- och Kantorsförening	31, 143, 191	1697 års koraltalmbok	191
Sveriges Kyrkosångsförbund 16, 31, 79, 191		Koralnämnden	143

	Sid.		Sid.
<i>Nytt svenskt preludieverk</i>	128	Palestrinakören	100, 144, 184
<i>Samlingsverk: Praetorius</i>	32	<i>Norge: Organistfor. 7:e landsmöte</i> ..	13
Scheidt	191	Liturgisk nämnd	77
<i>Körledarekurser: i Motala</i> .. 64, 79,	127	<i>Finland: Kyrkosångssträvanden</i>	29
i Upsala	139	Kyrkosångsfest i Helsingfors ...	78
i Ljungskile	187	Utställning av kyrklig konst ...	144
<i>Kurs i talteknik i Karlstad</i>	186	Kyrklig sångfest i Gamla Wasa ..	144
<i>Instruktionskurs i kyrklig konst och</i>		Kyrkomusikdagar i Helsingfors ..	160
kyrkvård i Örebro	137	Svenska kantor-organistföreningen	190
<i>Utställningar: av kyrkokonst i Örebro</i>	78	Svenska kyrkosångsutskottet ...	190
av kyrklig textil konst i Stockholm	185	<i>Tyskland: Tysklands evangeliska kyr-</i>	
<i>Striden om Viklaumadonnan</i>	189	kosångsförbund	32, 112
<i>Nya orglar</i>	112, 143, 160	Kyrkomusik i Leipzig	67
<i>Prenumerationsanmälan</i>	192	16:e Bachfesten i Kassel	112, 169
<i>Danmark: Ny preludiesamling</i>	78	<i>England: Handboksfrågan</i>	140
Kyrkomusik i Köpenhamn	98		

Recensioner.

	Sid.		Sid.
<i>S. Appelquist: Vår sång (Adell)</i>	76	<i>G. Jeanson och J. Rabe: Musiken ge-</i>	
<i>G. Aulén: Liturgiska förnyelsesträvanden</i>		nom tiderna (Rosendal)	76
och evangelisk kristendom		<i>Kyrklig sång (Adell)</i>	174
(Peters)	46	<i>Körkompositioner för blandad kör</i>	
<i>E. Berglund: Om predikan (Rosendal)</i>	153	(Adell)	174
<i>A. Branting och A. Lindblom: Medeltida</i>		<i>E. Leufvén: Upplysningstidens predikan</i>	
vävnader och broderier i Sverige		(Rosendal)	108
(Cnatingius)	181	<i>E. Liedgren: Svensk psalm och andlig</i>	
<i>Y. Brillioth: Studier i nutida anglikansk</i>		visa (Peters)	33
förkunnelse (Rosendal) ..	153	<i>G. Lindberg: Johannes Rudbeckius</i>	
<i>S. Dahlquist: Vanlig skrud och prydnad</i>		som predikant (Rosendal)	40
(Peters)	118	<i>Melodier till Svenska Mässan (Peters)</i>	77
<i>K. Englund: Bachstudiet (T. A—d)</i> ..	188	<i>A. Mendelssohn och O. Richter: Choral-</i>	
<i>J. Foss: Organist- og Kantor-Embederne</i>		kantaten till Liedern Paul Gerhardts	
i København (Adell)	48	(Adell)	176
<i>N. Fransén: Liturgia suecana, II. Årkebiskop</i>		<i>A. Mendelssohn och O. Richter: Chor-</i>	
Laurentius Petri d. ä:s gudstjänstordning		gesänge alter protestantischer Meister	
(Peters)	65	(Adell)	175
<i>B. R. Hall: Biskop Johannes Rudbeckius</i>		<i>D. Olson: Körsånger för kyrkoårets högtider</i>	
Predikningar (Rosendal) 40		(Adell)	174
<i>O. Hippel: Studier till predikans historia</i>		<i>R. Otto, G. Mensching, R. Wallau: Liturgische</i>	
under nyromantiken (Rosendal)		Blätter (Adell)	76
.....	109	<i>B. Ozenstierna: Rösterna av en som ropar</i>	
» — Det kristologiska problemet under		i öknen (Rosendal)	153
nyromantiken (Rosendal) 109		<i>G. O. Rosenqvist: Kyrkans förkunnelse</i>	
» — Om den kyrkligt religiösa brytningen		och nutidsläget (Rosendal)	153
under 1800-talets andra hälften		<i>D. Rudin: Något om de rytmiska koralerna</i>	
(Rosendal)	109	(Allard)	187
<i>K. Hult: Johannes Rudbeckius (Rosendal)</i>		<i>R. Will: Le Culte. Etude d'Histoire</i>	
.....	40	(Rosendal)	159
		» — Le Culte mystique (Rosendal)	159

In Memoriam.

	Sid.
Kantor <i>Amandus Svensson, Ö. Eneby</i>	16

Musikbilaga.

	Häfte.		Häfte.
<i>H. Albert: Jag är, o Herre, i din makt</i>	9	<i>K. Peters: Credo (Nicenum), bearbet-</i>	
<i>J. Morén: Motett på Botdagen</i>	3	ning efter 1697 års Koralbok ..	3

Centraltryckeriet

Stockholm Vasagatan 14·16·18.

SVERIGES ÄLDSTA MUSIKNOTTRYCKERI
anbefaller sig för utförande av

NOTSTICKNING och
tryckning av **NOTER** och
MUSIKALIER av alla slag

Annonsera

i

Tidskrift för Kyrkomusik!

ANNONSPRIS:

20 öre per millimeter och spalt.

1/6-dels sida Kr. 12: 50

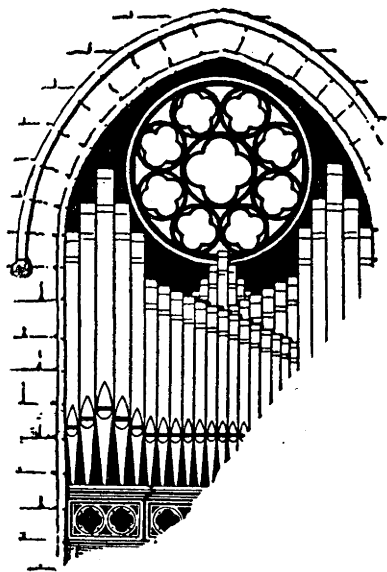
1/4-dels sida » 18: —

1/3-dels sida » 22: —

1/2 sida » 30: —

Helsida » 60: —

Vid upprepning av annons i minst fem nummer beräknas 20 % rabatt.

Tonskönhet

och ett gediget omsorgsfullt utförande giva våra

— **KYRKOORGLAR** —

en rangplats inom modern orgelbyggnadskonst.

A. MÅRTENSSONS ORGELFABRIK
LUND.

Den polyfona tonsatsen i Kyrkans gudstjänst.

Varför skulle ej Kyrkan, när hon i fråga om arkitektur, måleri, skulptur, textilier m. m. anlitar de yppersta förebilder från klassiska epoker för utformande av en förnämlig sakral konst, varför skulle hon ej även begagna sig av de rika skatter, som den kyrkliga tonkonsten har till sitt förfogande för att höja församlingens gudstjänst? De döda tingen tala sitt tysta språk, varför skulle ej levande toner även få ge uttryck åt de heliga känslor, som vid gudstjänsten bemäktiga sig de närvarande?

Vad skönt ögat förnimmer i ett smyckat tempel, vill man ju på sitt sätt efterbilda, och för en gudstjänstfirande församling ligger närmast till hands att i samfällad sång på tonernas språk uttrycka, vad hon innerst känner, härtill ej minst uppfordrad av allt det sköna och upplyftande, som det kyrkliga rummet avser att bibringa.

Men är det blott den samfällda sången, som förmår utlösa hjärtats känsla? Har ej Kyrkan till sitt förfogande även ett finare och böjligare material att därav utforma de tonbilder, som kunna giva en djupare relief åt gudslivets mystik, än det mera grova ämne, som den unisont, i samma rytmer sjungande menigheten i toner framställer? Den polyfona tonsatsen eller den flerstämmiga sången är ock ett medel

i uppbyggelsens tjänst. Det är ej »massan», ej vem som helst, utan ett fåtal, som fått den som sin nådegåva. Den kräver fördenskull ett visst mått av sångkultur, ej blott naturlig sånglust. Visserligen är körsången ej en nödvändig beståndsdel av gudstjänsten, som utan att förlora sin karaktär väl kan vara den förutan. Men liksom all kyrklig konst överhuvud är körsången ett av de förnämligaste hjälpmedlen att sätta den religiösa känslan i rörelse, för att gudsordet genom densamma må kunna tränga djupare in i hjärtats värld.

I Kyrkans liturgi har den polyfona sången fått sin plats mellan trosbekännelsen och predikstolsversen. Den avser att utgöra ett slags preludium med inslag av tankar ur söndagens firingsämne till predikoakten, med predikstolsversen dessförinnan som ett församlingens suspirium. Ett preludium kan ju förlöpa i enklare ackordställningar, i vilka cantus firmus eller koralmotivet tydligt framträder. Men det kan också vara mera komplicerat med relativt självständigt gående stämmor med cantus firmus eller delar därav framträdande här och var i den brokiga tonvävnaden. Vi bruka numera tala om tvenne slag av kyrklig polyfoni: *kyrkovisan* och *motetten*.

I.

Kyrkovisan liknar koralen däruti, att melodien huvudsakligen ligger i överstämman, som i enklare ackordföljder ackompanjeras av de övriga stämmorna. Här är ej fråga om en mera individuell prägel hos dessa. De äro att förlikna vid personer, som vid en överläggning en-

dast uppbära och stödja den mening, som »den ärade talaren», d. v. s. cantus firmus, framför. Men man kan då också förstå, att denna talesman måste i sin framställning ha givit det bästa uttryck för den allmänna mening, som råder i den lilla värld, som utgöres av den fyr-

stämmiga satsen, eftersom hans mening föranleder ett så odelat instämmande. Kyrkovisan måste m. a. o. vara en visa i detta ords bästa mening. Melodien skall alltså vara *vacker*, sålunda varken färglös och trivial eller färggrann och sentimental.

En melodi är färglös, då inom densamma förekomma alltför trägna upprepningar av ursprungsmotivet. Sådant verkar som när en talare föga har att komma med utan därför måste ideligen variera på sina tarvligheter. Detta inger en viss oro hos meningsfränderna, som då måste hjälpa upp det fatala i situationen. Dessa sakna ej heller utvägar att ge kraftigare uttryck åt vad den stackars talaren ville ha fram. Musiken har också något, som vi kalla rytm, d. v. s. med vissa mellanrum återkommande betoningpunkter i en framförd musikalisk sats. Det triviala i en melodi kan nog göra intryck på mängden, som lyssnar, om till melodien sällar sig en lika så enahanda men kraftigt utpräglad rytmik. De ackompanjerande stämmorna kunna med sina kraftigare accentuerade betoningpunkter ge den triviala melodien något, som leder uppmärksamheten från dess tomhet till det rytmiskt sprittande framförandet, och så framstår för oss den avart av visan, som gemenligen går under benämningen slagdänga.

Men melodiers skönhet äventyras också, om man råkar ut för motsatsen till det färglösa och fadda. En melodi verkar ej framsprungen ur en sund själ, om den blir alltför färgrik och sentimental. Härvid saknas ej inspiration hos talesmannen, men det klassiska jämnmättet fattas, och melodien är i sin formgivning ej hållen i behörig tukt. Därför verkar framställningen ej riktigt övertygande. Denna brist

i talarens framställningssätt har också en viss inverkan på de övriga, som ha till uppgift att instämma med honom och skänka stöd åt hans mening. Överstämmans brist måste av understämmorna överskyllas, och medel härtill saknas ej. Rytmen, som i det förra exemplet var livlig och sprittande, som ville man bjuda upp till dans, göres här släpig och långtråkig. M. a. o. betoningpunkterna bli mera otydliga hän emot det rytmlösa. Rytmen, som är tonsatsens puls, domnar av. Det färgrika och sentimentala i melodien får tillfälle att i trånsjuka toner dragas ut på längden, och så uppstår en ny avart av det sköna, vilken skulle kunna beskrivas som det dådlöst sentimentalt trånande, som på längden blir äckligt, så vida man ej, trött på alltsammans, vid dess åhörande hänger sig åt en domnad ro: sömnens säkra förebud.

Kan melodien klara sig undan här beskrivna ytterligheter, verkar hon stadgad i sitt väsende, frisk och fager, som en ungmö skall vara. De ackompanjerande stämmorna få liksom något med av hennes fraicha timbre, liksom kavaljerer, vilka göra det dyrkade föremålet sin uppvaktning. Det hela påminner om en tavla från början av förra århundradet med någon kärleksdevis under, där man ser den täcka ungmön med sina tre tillbedjare. Kanske min fantasi här gick alldeles för långt, men det torde ej skada att ibland tala i ett något smula överdrivet bildspråk för att så mycket kraftigare poängtera kyrkovisans karaktistikum. Melodien är här den givet dominerande i sin överstämma, och de andra stämmorna förlora vid samklangens med henne sin individualitet. De blott ackompanjera. Upprinnelsen till kyrkovisans struktur kallades mot slutet av medeltiden *faux bourdons* (falsi borduni) d. v. s.

falska fyllnadsstämmor, m. a. o. stämmor, som förlorat sin egentliga karaktär och därför blott duga till ackordfyllnad.

I sin enkla byggnad verkar dock kyrkovisan onekligen skön. Melo-

dien är som en vacker klängväxt, som slingrar sig utefter en pelarrad. De enkla ackorden följa efter varandra som pelarna i raden och bilda tillsammans med melodirankan ett harmoniskt sammanhängande helt.

II.

En väsentligen annan bild framträder för oss, när vi tänka på det andra slaget av den kyrkliga polyfonien, den s. k. *motetten*. Här framträder individualiteten hos varje stämma, vilket föranleder, att cantus firmus, som »anger tonen», får en annan prägel i tonsammanhanget. En allt för långt driven individualitet skulle kunna bryta socialiteten stämmorna emellan. En socialitet finnes här, men ej av samma enahanda, mera grova beskaffenhet som i menighetssången. Det sociala draget är av mycket finare och ömtåligare art. Den enskilda stämman måste ha en viss hänsyn till de övriga, även när cantus firmus i densamma framträder. Den för visserligen då ordet, understödd eller motsagd av de andra, men den bör ock veta att underordna sig, när den talat ut. Motettsatsen liknar därför en diskussion, där stämmorna s. a. s. underhålla sig i samtal med varandra som självständiga personer, den ena gör sin avvikande mening gällande eller instämmer med och understödjer de andra, och när en stämma intet har att säga, är den tyst och hör på de andras samtal eller som vi säga — pauserar. Det hela verkar som en spirituell konversation, där de deltagande efter avvikelser alltid återkomma till ämnet. Alltjämt går detta som en röd tråd genom hela samtalet, trots oförmödade och pikanta infall eller allvarsamma och vemodiga inslag. Allt verkar enhetligt, och man känner, att man ej varit förgäves tillsammans, utan samtalet har också lett

till resultat. Dissonansernas upplösning i konsonerande ackord här och var inne i tonsatsen bilda vilopunkter i diskussionen, och slutackorden, de sista kanske ritarderade, framhålla den vunna enighetens vikt och betydelse. Klubban faller, och avslutet är stadfäst i sista ackordet med sin bredd, kanske med sin fermat. En episod i livet har flytt över till minnenas bleknande värld. Det sagda låter oss förstå, att den tonvävnad, som denna »de fås» sång åstadkommer, är något finare och sprödare, än vad den klumpiga massan i menighetssången förmår åstadkomma. Körsången, som ej är var mans, kräver kultur. Här framstår en högre social enhet i den brokiga mångfalden. Här kräves hänsyn till de övriga medverkande av intimaste och känsligaste art, för att sammanhanget ej skall brista, men på samma gång råder det dock frihet och självhävdelse mellan de samspelande. Här uppenbarar sig måhända allraförst motivet i sin enkla gestaltning för att därefter uppveckla hela problemvidden med invändningar av olika slag, varvid diskussionen böljar av och an, skäl vägas för och emot. Här skys inga konsekvenser för att mödosamt sträva fram mot den fulla sanningen. Här finnes intet tankedjup, som man ej ger sig ned uti. Därför uppenbarar sig stundom i detta konstmässiga något riktigt revolutionärt, som man eljest ofta i sina spekulationer är inne på, då man logiskt förfar från slutledning till slutledning. Till sist hamnar man måhända in ab-

surdum, och då blir det att börja om ifrån början; man måste försöka taga sig fram på nya vägar.

Denna oböjliga, logiska konsekvens verkar rent av revolutionär i trenne avseenden: dels med hänsyn till rytmen, dels ifråga om cantus firmus, dels angående det sjungna Gudsordet självt.

Ej alla stämmor ha samma rytmiska gång. De tyckas stundom vårdslöst leka med rytmerna. Somliga leka i åttodelar, sextodelar, trioler omkring cantus firmus, samla sig stundom i staccaterade ackordföljder med omväxlande pauser, liksom sammansvurna mot sin ledare, eller söka alldeles bringa honom ur fattningen genom förvillande synkoper. En har slutligen tröttnat på den rytmiska leken, lägger sig till vila i en flera takter långdragen orgelpunkt, tystnar, men reser sig snart för att åter tråda dansen med de andra stämmorna efterhärmande rörelser. Trots det brokiga virrvarret ger dock samspelet intryck av att det är förnuft i det hela. Det är ändå en rytm, som kämpar med de andra om herraväldet och slutligen leder de bångstyriga, dit den till sist vill.

Rytmerna kunna oroa och förvilla cantus firmus. Men det stannar icke härvid. Man drar sig ej ens för det oförskämdaste våldförande på den i all unison sång eljest oantastliga melodilinjen, som här slites sönder i stycken, under det att bitarna dansa fram i den böljande tonströmmen, dyka ned och försvinna, plötsligt komma upp igen, där man minst anar. Eller också lägges melodien eller delar därav på sträckbänk för att uttänjas så mycket den kan tåla vid, eller tränges den samman från exempelvis halvnoter till fjärdedelar, eller också rytmiseras den om nästan till oigenkännlighet. När den sålunda varie-

rats och därvid uppenbarat en mängd olika möjligheter, lagas den slutligen tillsammans, för att, sedan raseriet stillat sig, framtråda i sin ursprungliga skepnad, då den efter all vedermöda den utstått verkar fin och skär som aldrig tillföre. De övriga stämmorna liksom draga sig tillbaka för att låta den riktigt stråla fram i sin fulla glans, innan tondramat nått sitt slut.

Men varför detta våldförande på cantus firmus? Är det ej oförnuft? Det kan nog synas så. Men under det att cantus firmus så söndertages, kommer uppmärksamheten att fästas vid detaljernas skönhet, något, som man ej tänkte på, då den ostyckad framträdde. Och vad mer? Cantus firmus skänker stundom åt de andra stämmorna av sitt eget liv. De leka ej huru som helst i dess närhet utan forma sig efter de detaljbilder, som genom söndertagningen framhävas. På detta sätt kommer hela rikedom av grundmotivet i dagen i nya, överraskande former. Få tonsättare torde ha avvunnit sina motiv så stora skönhetsvärden som Seb. Bach. När han hunnit fram till slutet, har han också låtit sin cantus firmus förete allt vackert för åhörarna, som han, den underbara mästaren, såg ligga och drömma inne i dess slutna knopp.

Det låter nästan blasfemiskt, men det måste dock sägas, att stämmorna ej heller sky att antasta Gudsordet självt, som de på tonernas vingar skola föra omkring bland själarna. Här ser man liksom en Kristi passionshistoria avtecknad, där även Gudsordet såsom det synes av ovarsamma händer pinas, korsfästes och dör. Det styckas sönder i stavelser, rådbråkas genom utdragning av vokaler, orden omtagas gång efter annan, liksom finge det heliga utstå gisselslag på gisselslag. Det konstmässiga i körsången tyckes ej sky

att göra sig riktigt brett på det heligas bekostnad, att hänsynslöst tukta och tyrannisera det med all inkvisitorisk stränghet.

Allt detta sker dock formaliter. Realiter kan aldrig Gudstanken i textorden drivas bort ur tonsatsen. Fastmera kan man även här på Gudsordet tillämpa den satsen: genom lidande till härlighet. Det tyranniska förfarandet med textorden är enda möjligheten för att låta den polyfona konsten i den individuella stämföringen ohämmat utveckla sig. Härigenom förmår tonsatsen att med alla till buds stående medel framkalla den rätta stämningen, individualisera och fördjupa den såväl på enskilda punkter, som kunna synas behöfliga, som i fråga om helhetsverkan. Gudstankarnas reella innebörd kommer sålunda fram i de

finaste känslökiftningar och vinner sålunda genom tonernas språk en långt härligare förklaring. Gudsordet »står upp från de döda» och träder fram i en betagande tonskrud, sömmad av de konstförfarnaste händer, vari den idealitet, som den heliga konsten är kallad att avbilda, får något över sig av himmelsk glans. Den blir då i Kyrkans gudstjänst, vad den är kallad till: en visa i högre koren. De himmelska tonerna bära den så förklarade Gudstanken från själ till själ, de enskildas stämning suggererar den övriga församlingen, och man har här på jorden tyckt sig förnimma röster ur den eviga världen. Kyrkan har så — ej minst genom sin tonkonst — blivit, vad den bör sträva efter, en himmelens förgård.

F. M. Allard.

Medeltida textil konst.

Medeltida vävnader och broderier i Sverige av Agnes Branting och Andreas Lindblom. Del I. Svenska arbeten. Almqvist & Wicksell 1928, tryckt i 100 numr. ex.

Den sedan många år bebådade och ända från år 1908 förberedda stora publiceringen av våra kyrkliga textilier har äntligen sett dagens ljus. Det är med stor glädje man konstaterar, att detta skett på sådant sätt, att alla föregående inhemska arbeten av liknande art fullständigt ställts i skuggan vad beträffar både reproduktionernas förstklassighet och textens vetenskapliga halt.

I den nu utkomna första delen behandlas arbeten av säkert in-

hemska proveniens. Dessutom har medtagits en grupp med dubbelvävnader av utländsk härkomst, vilka på goda skäl måste betraktas som ursprungligen svenska produkter. Detta kapitel har författats av amanuensen Vivi Sylwan.

Boken inledes med en undersökning av »svenska vävnader i primitiv figurstil», där de bekanta bonaderna från Skog och Överhogdal fått en delvis ny, och intressant belysning. I kapitlet om monumentala svenska ylle- och linnebroderier sammanföres några olika broderierarter, bl. a. mosaik- och applikationsbroderier, som använts å en del pällar, t. ex. den tyvärr förlorade, nu blott i Mandelgrens avbildning kända 1300-talspällen från Ö. Stenby kyrka i Östergötland. Några

tvistsömsbroderier behandlas i avslutning till den kända Fogdö-bonaden, och slutligen framdragas några vävsömsbroderier, bland vilka altarbrunet från Norderöns kyrka väl är av mest intresse.

I slutkapitlet om svenska broderier med guld, silver, silke och pärlor får man först en utomordentligt klar bild av den mycket produktiva Vadstena-skolans verksamhet. I denna urskiljas tre stilar, de två första karakteriserade av att sömnaden utföres direkt på bottentyget. Det kanske förnämsta arbetet i stil I är Linköpings domkyrkas altarbrun i Östergötlands museum, och i stil II ett altarbrun i Vadstena klosterkyrka. Utmärkande för stil III är, att broderierna appliceras färdiga på tyget, som nu är ett tjockare stoff. Hit höra några mäss-hakar och dalmatikor i Linköpings domkyrka samt framför allt biskop Kertil Karlssons mitra från samma

kyrka (dep. i Stat. Hist. museum). Vid sidan av Vadstena-skolan verkade en ateljé i Stockholm, som höll sig mera à jour med moderiktningarna än den konservativa Vadstena-skolan men utmärkes av mera kraftig form och grällare färg. Med visst fog kan den store kyrkmålaren Albertus Pictor »pärlstikkare» räknas hit, och av denna skolas förnämsta arbeten må nämnas en mässhake från Kvarsebo och det inskriftförsedda altarbrunet från Ödeby i Örebro museum.

Det utomordentliga verkets höga kvalitet har emellertid en avigsida. Priset och den starkt begränsade upplagan har förvandlat det till en lyxartikel, som knappast nås av den intresserade allmänhet, som just i dessa dagar känner behovet av en utförlig skildring av våra medeltida textilskatte.

Bengt Cnattingius.

Musikken i gudstjenesten¹.

Jeg vil gjerne med nogen ord faa fremlægge mit syn paa musikkens betydning for gudstjenesten og paa hvordan det bedst vil la sig gjøre at løse prestens og organistens fælles opgave i kirken.

Den intime forbindelse mellem religion og musik er ikke av ny datum; den kan føres tilbage til ældgammel tid. Den hellige skrift gir os tydelige vink om i hvilken utstrækning tonene blev benyttet som formidlende faktor i gudsdyrkelsen. Vi hører om assyrerne, ægypterne og grækerne hvorledes de opfattet musikken som ufravikelig forbundet med gudsdyrkelsen. Den græske fi-

losoph Plutarch sier i sit verk »De musica»: »Det er menneskeheten en hellig og ledende pligt at synge hymner til guderne, som har tildelt menneskene en artikuleret stemme.» —

Har gudsdyrkelsen behov for musikken som formidler, er paa den anden side kunsten i meget stor gjæld til religionen for al den inspiration som den fremfor alle har git og fremdeles gir den. Der er sagt, og det holder vistnok stik, at mindst fjerdeparten — kanske tredjepart — av al den bedste musik som idag staar til vor raadighet, hører kirken til.

I lang tid var kirken faktisk mu-

¹ Tal inför teologie studerande i Oslo. Infört i »Under Kirkehvelv», som tillika är organ för Norges Organistforening, i vilken organist W. Huus-Hansen är Formand.

sikkens eneste forum; det var der den fik sin utvikling. Senere har den rigtignok saa at si emancipert sig — antat mere selvstændige former som utvikledes under mere profan paavirkning. Men tiltrods herfor vil selv disse former for *kjenderen* kunne opvise træk som bærer bud om deres tidligste oprindelse.

Forbindelsen mellem religion og musik har faat sit smukkeste uttrykk i Davidssalmene, som til tidenes ende vil virke til trøst og glæde for den gudfrygtige sjæl, — saadan som de gjennom tidene ved hjertenes og stemmenes inderlige forening har rørt menneskenes dypeste strenger paa en slik maate, at de synes at føre deres sjæle til selve himlens port, — saa sier den engelske prest G. Wauchope Stewart, hvis bok »Music in Church Worship» jeg vil benytte anledningen til at anbefale som en bok der viser forfatterens enestaaende forstaaelse for sit emne.

Musikken i vore gudstjenester maa betragtes som en trinitet, idet salmesangen, den liturgiske musik og orgelpræludierne i samstemmighet skal danne rammen om gudsordet og forkyndelsen. Men da er det ogsaa her en nødvendig forutsætning, at den inderlige forbindelse mellom tekst og toner er tilstede. Paa dette punkt ligger netop vanskeligheten for os kirkemusikere. Den bestaar i at indpasse orgelspillet saadan, at det fylder den plass det har faat, uten at henlede oppmerksomheten paa selve spillet som det var en præstation. Med andre ord at orgelspillet *tjener* gudstjenesten og ikke *behersker* den. Det er en opgave som er sværere end man skulde tro, og min personlige erfaring som organist er den at opgaven stadig blir vanskeligere, kanskje fordi man efterhvert lærer at betragte den dyper og mere indenfra. Orglets ind-

sats under salmesangen og responsorierne er det akkompagnerende instruments; men samtidig er det organistens sak at benytte dette herlige instruments virkemidler til at understreke salmens eller responsoriets tekstindhold, — vel at merke saaledes at det tjener gudstjenesten. Jeg anser det derfor for uheldig at variere orglets klangfarver inden samme vers, fordi det da let vil bidra til at adsprede istedenfor at samle. Men jeg anser det for likefremt forkastelig naar organisten — hvad det desværre enkelte gange har været anledning for mig til at konstatere — forsøker at reproducere salmens bokstavelige indhold, f. eks. hvor dette refererer til torden eller storm, trompeter eller basuner, istedenfor at stræpe efter at gi uttrykk for *følelser* som indholdet vækker hos en selv og antas at vække hos den deltagende menighet. Derfor: et lite variert orgelspil (jeg hadde nær sagt monotont) er langt at foretrekke for nogensomhelst overdrivelse i den retning.

Det gjælder imidlertid her som ved den liturgiske musik og ved valg av orgelmusik til bruk i gudstjenesten: et godt samarbeide mellom kirkens prester og dens organister er absolut nødvendig. Jeg antar det kan ha sin betydning ogsaa for presten at raadføre sig med organisten i flere spørsmåal, f. eks. hvor det gjælder salmevalg; det blir ofte tat altfor litet hensyn til den valgte salmes melodi, om hvorvidt den er kjendt eller om den er brukbar til fremme av menighetssangen. Hvis ikke menigheten synger, mister gudstjenesten noget av det der skal bidra til at styrke samfølelsen i kirken.

Nej, samarbeidet har desværre ikke været saa godt som det burde mange ganger; prest og organist har gaat hver sin vei, og *det* har ikke været til gagn for nogen av dem og

slet ikke for kirken selv. De senere tider har heldigvis ændret dette forhold betydelig, og det er glædelig at kunne fastslaa, at trangen til samarbeide er tilstede hos saavel prester som organister. Dette har den allerstørste betydning for at skape den harmoni som er betingelsen for en virkelig gudstjeneste. Det gir det bedste haab for løsningen av en efter min mening saare viktig opgave, den nemlig at vække menighetens forstaaelse for hvad gudstjenesten er og for betydningen av at menigheten personlig deltar i den, saaledes at ogsaa menigheten skal gi noget og ikke bare ta imot. Dens indsats i gudstjenesten er kanskje den mest betydningsfulde!

Enhet i liturgisk henseende er en av betingelsene for at det skal lykkes. Jeg tror at kunne si at det er godt haab om at faa én fælles liturgisk musik for den norske kirke. Kan vi faa menighetens almindelige deltagelse i vor vakre høimesse-liturgi til at bli et faktum, vil det være av større betydning end aldrig saa mange vespergudstjenester.

Jeg mener ikke dermed at jeg misbilliger de nu hyppigere forekommende vespere; det være langt fra!

Men vesperen bør efter min mening i langt større grad bygge paa *menighetsdeltagelse* end tilfældet nu ofte er. Det var ganske visst en glæde for mig at faa overvære de rike liturgiske særgudstjenester i Linkøping, men det forekommer mig at der var langt mere grund til at beundre, at *høimessen* der hadde langt større forstaaelse hos menigheten og langt større aktiv tilslutning end hos os. Jeg vil ønske at vore vespergudstjenester vil la menigheten komme mere til orde end hittil, ved mere salmesang og ved at den liturgiske musik blir av saadan art, at den lettere finder gjenklang hos menigheten og derved opmuntrer den til at ta del i den.

Jeg slutter med at uttrykke min glæde over at jeg blev git anledning til for denne forsamling at komme frem med noget av det som ligger mig som organist allermest paa hjertet. Jeg tar det som et godt varsel om at det gode samarbeide mellem Norges geistlighet og Norges kirke-musikere i fremtiden vil utdypes, til gagn for menigheten og til velsig-nelse for det fælles arbeide i kirken mot det store maal!

W. Huus-Hansen.

Palestrinakören..

Med stora förväntningar emot-sågs Palestrinakörens besök i vårt land, icke så mycket kanske på grund av vad man på förhand fått veta rörande körens sammansättning och kapacitet som mera av den anledningen, att dess repertoar upptog ett flertal gammalitalienska kompositioner, som här tyvärr mera sällan förekomma på ett konsertprogram. Det kan utan överdrift sägas, att kören i fråga om

material och teknik fullt svarade mot sitt rykte och att programmet på ett hart när fulländat sätt bragtes till utförande. Konserten i Stockholms Storkyrka hade samlat en talrik och ovanligt representativ publik, som med andakt följde aftonens prestationer. Underbart klingade Marcellusmässans Kyrie och Credo, gripande verkade Clemens non Papa's motett Vox in Rama. Det måhända starkaste intryc-

ket lämnade Lottis majestätiskt framburna 4-st. Sanctus och 8-st. Crucifixus. I övrigt upptog programmet Orlando Lassos Improperium samt kompositioner av Gou dimel, Prætorius, Laub och Eccard, av den senare hans älskliga tondikter Über's Gebirg och Maria wallt zum Heiligthum, båda sjungna con amore. Föredraget präglades alltigenom av musikalisk högkultur. I fråga om klungen kunde man möjligen anmärka på att tenorstäm-mans homogenitet här och var läm-nade en del övrigt att önska och att en basröst hade benägenhet att framträda mer än vad som kunde

anses tillbörligt. Men så är det ju alltid förenat med risk att låta s. k. solister deltaga i en körstämma.

Körens grundare och dirigent, *Mogens Wöldike*, är värd vår beundran för sin förmåga att sammanhålla och framföra denna ut-sökta ensemble. Att få musik- och röstbegåvade medmänniskor entusi- asmerade för dylika uppgifter tyder på egenskaper lika märkliga som sällsynta hos vår tids körledare. Vi tillönska såväl honom som hans hängivna skara varmt och upprik-tigt fortsatt framgång till glädje och uppbyggelse för deras åhörare och — dem själva. *David Åhlén.*

Utställning av kyrklig textil konst i Sverige.

Statens Historiska Museum kommer att under tiden den 5—27 jan. 1929 i Liljevalchs konsthall, Stockholm, anordna en utställning av kyrkliga textilier, såväl historiska som moderna, sammanbragt dels ur museets egna förråd, dels genom lån från kyrkor, offentliga och enskilda samlingar samt, vad angår föremålen från vår egen tid, från de förnämsta svenska, konstnärligt verksamma paramenta-ateljéerna. Av särskild betydelse är, att lan-dets katedraler beredvilligt öppna sina i många fall utomordentligt rika, men blott föga kända skrudkammare, i första hand att nämna Uppsala domkyrka med dess allt från 1200-talet obrutna paramenta-svit.

Sverige har över huvud taget på grund av vissa gynnsamma orsaker lyckan att redan från tidig medeltid och därefter från samtliga följande sekel hava bevarat ett så förvånande stort antal gamla, vär-defulla textilier, att det utan överdrift kan sägas, att landet med hänsyn därtill är jämställt med de ledande kulturländerna på kontinenten och att det inom de nor-diska länderna intar en ojämförlig rang-plats. Det urval, som kommer att visas på utställningen, torde också kunna an-ses vara fullt representativt därför.

De medeltida textilierna (korkåpor, mässhakar, dalmatikor, mitror, episko-pala skor, antependier, bonader, pällar m. m.) fördela sig dels på inom landet självt utförda arbeten, dels på sådana, som

införts från utlandet. Av de förra äro följande särskilt att nämna: bildvävnader med figurkompositioner redan från det 11:e—12:e århundradet, andra vävnader från 1200—1400-talet, gotiska bonader med heraldiska motiv i en för Sverige egendomlig, intarsiaartad teknik samt broderade arbeten av alla slag, ofta anknutna till bestämda ateljéer, som den helige Holmgers praktfulla gravtäckte till cisterciensernunnornas ateljé i Sko och en rad antependiebesättningar m. m. till bir-gittinernas i Vadstena.

De utländska medeltida paramenta-föremålen förskriva sig från de mest olik-artade platser på kontinenten, med vilka Sverige ägde förbindelser. En del av dem stamma redan från romansk tid, andra företräda gotiken i snart sagt alla dess skiftningar. Man möter här broderier av olika arter och ursprung, stammande från franska och italienska, engelska, flamska och tyska verkstäder, ofta av allra största värde för kännedomen om den europeiska textilhistorien. Föremål som den stora sviten av runda besättningsstycken med bibliska kompositioner från en kåpa från Biskopskulla (omkr. 1200) eller Uppsala domkyrka äldsta kåpa utförd i utsökt »opus anglicanum»-teknik (1200-talets slut) — för att blott nämna några exem-pel — tillhöra över huvud det i sitt slag allra förnämsta, som blivit bevarat i Europa. De stoffer, varpå dessa brode-rier äro monterade eller som i osmycket

skick blivit använda för den ena eller andra skruden, förskriva sig också från en del av kontinentens ryktbaraste vävericentra: Regensburg, Lucca, Florens o. s. v.

Även minnesmärkena från senare århundraden äro av betydande värde, framför allt de från barocken, en epok, varunder ju Sverige tack vare sina segerrika krig nådde en politisk stormakts ställning och stormännen använde avsevärda summor av sina vunna rikedomar till kyrkornas prydnad. Ej få av arbetena av detta slag äro av en prakt, som än i dag väcker uppseende. De äro utförda såväl inom som utom landet; stofferna äro mestadels italienska, spanska och franska. Av särskilt intresse äro de mångfaldiga östeuropeiska arbeten, som komma att visas, minnen av de svenska fälttågen i Ryssland, Polen m. fl. länder och de därvid inledda förbindelserna: turkiska brokader, turkiska och polska broderier o. s. v.

I Sverige som annorstädes sjönk med tiden, särskilt under loppet av 1800-talet, den forna lysande paramantikens konstnärliga nivå allt mer och mer. Sverige anser sig dock, som bekant, med en viss stolthet kunna säga sig, att den renässansrörelse på detta fält, som utmärkt de se-

naste decennierna, där kommit till uttryck både osedvanligt tidigt — redan på 1880-talet — och med osedvanlig målmedvetenhet. Svenskt konsthantverk har också på detta område särskilt under de senaste 25 åren åstadkommit ett flertal betydande verk, som på utställningen representera institutioner som Handarbetets vänner, Licism, Libraria m. fl. samt enskilda konstnärer.

Föremålen komma att i Konsthallen utställas i miljöer, som särskilt apterats för att framhålla deras egenart. Enstaka kyrkliga interiörer bliva anordnade, begravningsparamentiken samlas i ett om forna tiders sorgespomp erinrande kapell o. s. v.

Som introduktion till kännedom om vad utställningen har att erbjuda anbefalles »Textil skrud i svenska kyrkor från äldre tid till 1900» av Agnes Branting (Stockholm 1920) samt »Medeltida vävnader och broderier i Sverige» av Agnes Branting och Andreas Lindblom, vars första del, omfattande den inhemska tillverkningen, nyligen (1928) är utkommen och anmäles på annat ställe i denna tidskrift.

Kurser och möten.

I.

Kurs i talteknik för präster hölls i Karlstad 22—24 oktober på föranstaltande av Karlstads Stiftsråd. Kursen, som var besökt av 15 huvudsakligen yngre prästmän inom stiftet, leddes kunnigt och inspirerande av komminister Arthur Adell, Stjärnorp.

De knappa tre dagar, kursen pågick, utnyttjades sorgfälligt enligt ett rikt arbetsprogram. Tvenne föredrag höllas av ledaren om »Röstutbildningen i kyrkans tjänst» och »Den liturgiska sångens utförande» samt predikan likaledes av ledaren vid en avslutande andaktsstund i Domkyrkan sista dagen. Övningar i talteknik, gruppvis och individuellt, utgjorde huvuddelen av arbetet, varvid särskilt hänsyn togs till det liturgiska behovet av god artikulation, modulation av rösten och legatoföredrag. Övningsmaterialet hämtades därför ur såväl handboken som psalm- och evangelieböckerna. Den liturgiska sångens elementer belystes med exempel ur Tidegården, som till dels också fick komma till användning vid de morgon- och aftonböner i Domkyrkan, som

omramade arbetet. Härigenom underlättades förståendet av mässan, vars olika delar, särskilt litanian och nattvardsmässan, genomgingos jämte begravningsmässan o. a. Även i tonbildning gavs goda råd och, så långt möjligt, individuell hjälp.

Men icke minst låg vinsten av kursen i de impulser, deltagarna fingo, till vakksamhet vid liturgiskt föredrag i tal eller sång samt aktsamhet om det gudomliga ordet, att icke dess kraft förtnas genom framförandets bristfällighet. Vi präster behöva sådan hjälp för att icke tyngas ned till slentrian i vårt umgänge med ordet.

Men även Kyrkans tjänare vid orgeln behöva den. Därför vore önskvärt, att kursen kunde upprepas och utvidgas att omfatta även organisterna. A. S. P., som möjliggjort kursen genom att välvilligt för ändamålet ställa ett stipendium till Stiftsrådets förfogande, torde kunna se en uppgift i att stödja sådant arbete även i fortsättningen och i andra stift.

H. H—m.

II.

Sveriges Kölförbund, som alltsedan år 1925 anordnat körledarekurser å skilda platser i vårt land, avslutade med den s. k. instruktörskursen i sommar i Ljungskile den första 3-åriga dirigentkursen. Ledare av kursen har varit förbundets förste dirigent, musikdirektör Sven Lizell, som här nedlagt ett lika intresserat som kunligt arbete till körsångens befrämjande. Utbildningstiden har varit 2 veckor varje år.

Att denna nu avslutade första dirigentkursserie blir föremål för ett omnämnande i denna tidskrift, har bl. a. sin grund däri, att den första veckan varje år ägnats åt kyrkomusiken och avslutats med vesper i Ljungs kyrka. Deltagarna ha i regel varit organister (därtill 2 präster), de flesta från Västergötland, vilka med hjälp av sina körer verka icke blott för profan sång utan i icke ringa utsträckning för kyrkomusik och svenskt gudstjänstliv.

Utbildning har givits i dirigering, fraseering och rytmik, i musikleära och tonbildning. Vidare instudering av och inlevelse i skilda koralster och stilarter såsom klassisk och modern hymn, liturgisk sång och psalmsång, kyrkomusiken vid högmässa och vesper m. m. Mycken tid och omsorg ägnades icke blott åt instuderingen av de liturgiska partierna, utan jämväl åt psalmerna. Psalmens karaktär och rytm samt versarnas olika innehåll kunna först genom samvetsgrant studium komma till sin rätt. Många körer torde försumma psalm-sångens flitiga övande. Glädjande var, att organisterna framhöllo vikten av att nummerlappen erhålles i god tid. Det klagades över att detta ibland var omöjligt. Prästerna måste behjarta detta billiga krav. Följer man det utmärkta psalmförslag, som

stått intaget i denna tidskrift, kan organisten och kören åtminstone få meddelande om introitus och gradual. En önskan uttrycktes också, att de organister måtte bli allt färre, som äro likgiltiga för att få nummerlappen i tid eller rent av känna sig sårade därav.

Vid vespern bestod kursen själv såväl organister som körledare och liturg. Vi erforo den stora betydelsen av att kören ledes även under psalmsången. Men på landet finnes ej både organist och kantor. Deltagarna ha sedan samverkat i hemförsamlingarna vid högtider, så att kören fått särskild kantor. Härvid har man fått erfara något av det psalmen nämner om: »hur väl det i ditt tempel går».

Den kör, som stått till kursernas disposition, bestod av deltagarna själva samt damröster ur Ljungskile sångkör.

En värdefull insats i dessa kurser har gjorts av domprosten Gustaf Lizell, Uppsala, som föreläst om högmässan och tidegården med särskild hänsyn tagen till vespren.

Det goda resultat, som kurserna ha givit, ha vi i första hand den erfarne och på detta område särskilt skickade kursledaren Sven Lizell att tacka, därefter Sv. Kölförbund, som väl på grund av kursdeltagarnas stora intresse och envisa begäran om ny kurs för varje år velat understödja en flerårig kurs. Vad varje kurs givit, ha kursdeltagarna hunnit pröva under ett helt år. För att deltagarna skola kunna undervisa själva i ett så svårt ämne som tonbildning, ha 3 kurser varit av största betydelse. Vi känna, att vi behöva lära mer, vi äro inte färdiga. Stor är vår tacksamhet för vad vi fått.

L. Fridén.

Recensioner.

Något om de rytmiska koralerna av Daniel Rudin, V. D. M., ex. organist och musiklezare. A. V. Carlsons bokförl. A.-B. Pris 1: 25.

Den kyrkomusikaliska utvecklingen i vårt land har efter den nya koralbokens tillkomst mera koncentrerat sig på den gregorianska sången och körsången än på de frågor, som sammanhånga med församlingssångernas musikaliska utgestaltning. Den sistnämnda saken var dock ett ämne, som särskilt var föremål för skarpa meningstutbyten under den tid, som föregick nämnda koralverks tillblivelse. Lika-

som i Tyskland stod här i vårt land en häftig strid, där K. S. V. under prosten Noréns och direktör Moréns auspicer drog i härnad för att åt vår kyrka återbörda de gammalrytmiska koralerna. Nu har visserligen en avspänning inträtt, men den nuvarande koralboken utgör ingalunda en slutgiltig lösning av den stora stridsfrågan, även om den genom att i en del fall upptaga den äldre koralrytmiken i princip erkänt dess berättigande.

Då vi åter påminna om D. Rudins skrift, som utkom år 1909, är det därför, att den ger en på historiska fakta stödd

framställning av den evangeliska koralens utvecklingsgång. Den, som önskar närmare lära känna koralmelodiernas historia, finner här en pålitlig vägledare genom tiderna. I detta billiga häfte bjudes ett utomordentligt historiskt material för anordnandet av koralstunder, avseende att införa våra körer och församlingar i vår psalmsång. Rudins vederhäftiga och av kärlek till saken kännetecknade framställning får icke överlämnas åt glömskan, lika litet som tvenne andra av hans broschyrer: »*Ett sjungande Herrens folk*» (2 uppl. pris 0: 25) och »*Och orgelns användning vid gudstjänsten*» (pris 0: 75), ävenledes utgivna på samma förlag. Hans populära skrifter borde ägas av varje präst, organist och körmedlem, varför de anbefallas till det allra bästa. F. M. A.

Karl Englund: *Bachstudiet*. Klieförlaget. Stockholm 1928. Pris Kr. 2: 50.

Vår skäliga torftiga Bachlitteratur har i höst riktats med nytt bidrag. Några självständiga studier är ej något tal om, förf. inskränker sig till att framlägga den musikhistoriska forskningens resultat och ställa dem rätt oförmedlade vid sidan av varandra.

I Kap. I ger förf. en exposé över de olika värdesättningarna av Bachs konst från skilda tider. Det tog lång tid, innan man tillfullo förmådde fatta vidden och djupet av hans geniala insats som skapande konstnär. Därtill behövdes sekularernas perspektiv. För den engelske musikkonservatorn Charles Burney, som omkring 1770 företog en musikalisk rundresa genom kontinenten i syfte att inventera dess musikaliska tillgångar, var Bach en god kompositör av åtskillig kyrkomusik samt diverse preludier och fugor för orgel och därtill en skicklig orgelspelare. Sedan dess har uppfattningen av Bachs konst ändrats åtskilligt: Burneys vederhäftige kompositör och skicklige orgelspelare har vuxit ut till en fruktans-

värd Tongigant, en musikalisk Lärofader, hos vilken de största mästare gått i frivillig skola livet ut.

I nästa kap. redogör förf. för de många försök som gjorts att analysera den specifika autentiska Bachstilen. Att fixera den i en allmängiltig formel torde ligga utom möjligheternas gräns, den Bachska musikens djupaste sårmarke låter ej fånga sig i formler och bestämmningar. Mycket redbart och högt förtjänstfullt arbete har här nedlagts av tyska forskare, ehuru här och var (särskilt i Jödes arbete) den tyska abstrakta spekulationen drivits till på en gång komiska och nästan kusliga överdrifter.

Med kapitlet »Symboliken hos Bach» upprullar förf. den stora stridsfrågan, som främst genom Albert Schweitzers Bachmonografi låtit mycket tala om sig: Är Bach enbart absolut eller även deskriptiv musiker? Det är Schweitzers stora förtjänst detta att ha påvisat en ny sida hos Bach: tonmålaren. Må vara att han understundom låtit allt för mycket blända sig av sin vackra estetiska idé, som han energiskt fasthållit och utifrån vilken han analyserar Bachs vokalverk och koralförspel, hans insats har dock givit ett oanat nytt och fruktbärande innehåll åt Bachstudiet. — Med Bachs ställning i den musikhistoriska utvecklingen avslutas den egentliga framställningen.

Det är som vi sett intet självständigt arbete, »Bachstudiet». Det bär en nästan helt och hållet refererande prägel. Men därigenom ägnar det sig väl som en första introduktion i den store Thomaskantorns livsgärning och de många problem, som sammanhånga därmed. Det är en ypperlig studiehandbok i ämnet Bach och väcker intresset och visar vägen för fortsatta studier. Härtill bidraga förträffligt de vederhäftiga litteraturhänvisningarna, som förf. meddelat i slutet av boken.

T. A.—d.

Ett slutord.

Svar till Docenten Moberg och Komminister Adell.

Red. har mottagit följande svar på det i oktobernumret införda replikskiftet, med begäran om införande.

Vad jag med mitt inlägg i denna tidnings Oktobernummer ville ha fram, var endast detta: det finns faktiskt understundom en religiös innerlighet i de utomkyrkliga sångerna, som icke torde vara utan sitt värde även i en kyrklig försam-

lingssång. Jag ville säga: tag det bästa i den fria andliga sången, den religiösa innerligheten, införliva det med den svenska kyrkokoralen, och kyrkan har icke gjort någon förlust. Om Doc. Moberg ett ögonblick skulle misstänkt mig för att vilja införa frikyrklig församlingssång i svenska kyrkan, ber jag få påpeka, att detta naturligtvis icke varit min avsikt. — Att här gå in på sakens musikhisto-

riska sammanhang anser jag icke behövt, även om jag icke helt saknar musikhistoriska kunskaper. — Någon uppmaning att visa »pietet» för den frikyrkliga församlingssången vet jag mig icke ha riktat till Doc. Moberg, men väl en allmän *vädjan* till förståelse för sådana kyrkomusikaliska riktningar, som kanske icke alltid ligga ens hjärta närmast. — Gent emot Doc. M:s påstående, att de frikyrkliga skulle ha »ratat den Lutherska koralen», tror jag icke, att en sådan *avsikt* har förefunnits; fastmer har det väl varit så, att den Lutherska koralen icke utan vidare varit det bästa musikaliska uttrycksmedlet för de friare andliga rörelser, som uppstodo i mitten av förra århundradet. — I fråga om den rent *mindervärdiga* andliga sången, t. ex. Frälsningsarméns, är jag *naturligtvis* överens med Doc. M.; den är ovärdig en

kristen församling. — Jag har i själva verket mycket starka krav på kyrklig stil i tempelsången, men jag sätter kravet på inre sanning *högre*. — Doc. M:s antydan, att jag ej skulle kunna bedöma, »vad som skiljer en god melodi från en dålig» ber jag vördsamt få tillbakavisa; det kan f. ö. icke »läras», endast intuitivt förnimmas.

Till Komminister Adell ber jag få säga: jag har *icke* påstått, att riktningen mot en strängare stil» o. s. v. absolut *måste* innebära en fara för det andliga livet inom kyrkan. Däremot har jag i frågeform uttryckt en *farhåga*, att mycket sysslande med yttre former skulle *kunna* äventyra kyrkans andliga livskraft. Att av denna *fråga* vilja utläsa »en dom över en samtida rörelse» är kanske icke fullt berättigat. Härmed nedlägger jag pennan i denna sak.

Jacob Nyvall.

Meddelanden.

Regeringen och kantorsfrågan. På grund av förfrågningar från läsekretsen har redaktionen hos ecklesiastikministern begärt ett uttalande, huruvida statsrådet vore betänkt att inom den närmaste tiden vidtaga några åtgärder i anledning av Kyrkomötets skrivelse om överarbetning av förslaget till lag för kantorer. Statsrådet har emellertid meddelat, att han ännu icke haft tillfälle att taga ställning till frågan.

Anslag av lotterimedel. Samarbetskommittén mellan Kyrkosångens Vänners Centralkommitté, Sveriges Organist- och Kantorsförenings Centralstyrelse och Sveriges Kyrkosångsförbunds Centralråd hade i våras ingått till Kgl. Maj:t med begäran om bidrag av lotterimedel. Vid sista utdelning har kommittén tilldelats en summa av 20,000 kr.

Striden kring Viklaumadonnan. Som bekant har det väckt stor uppmärksamhet landet runt och stor opposition på Gotland, att Statens historiska museum inköpt den riksbekanta madonnabilden från Viklau kyrka. Bl. a. kom saken upp vid Gotlands landstings sammanträde, och landshövding A. E. Rodhe vände sig till riksantikvarien med begäran, att denne måtte verka för återgång av köpet eller för madonnans deponerande i original i Gotlands fornsal. I sitt svar avböjer emellertid riksantikvarien detta:

Här föreligger utan tvivel, framhåller riksantikvarien, ett av de fall, där ett riksintresse bör gå före ett bygdeintresse. Att

Viklau-madonnan, denna för vår äldre medeltida konsthistoria så betydelsefulla hörnsten, hör till dem, som ha större betydelse i landets centralmuseum för kyrklig konst än i sin kyrka, står för riksantikvarien fullt klart. Att bilden under de senaste århundradena skulle ha spelat någon roll för församlingens andaktsliv, torde med visshet kunna förnekas. Den har helt visst för församlingen varit en kuriositet, låt vara en framstående sådan. Det var detta förhållande, som för honom var huvudskälet för att till Statens historiska museum söka förvärva Viklau-madonnan.

Det av riksantikvarien anförda skälet, att bilden ej skulle ha spelat någon roll för församlingens andaktsliv, synes oss både svagt och till sina konsekvenser betänkligt. Det torde vara fullständigt omöjligt för riksantikvarien eller för vem annan som helst att förete bevis för påståenden av denna art. Vill man anförda ett sådant påstående såsom ursäkt för våra kyrkors länsande på de värdefullare inventarierna, så torde vi svärigen kunna freda något enda äldre konstverk: om vilket av dessa skulle vi kunna bevisa, att de spelat en roll i församlingens andaktsliv? Och ha ej de alla värdefullaste och dyrbaraste av dessa spelat någon roll, huru skulle då de mindre värdefulla kunnat göra det? Det måste alltså hävdas, att det av riksantikvarien här såsom stöd för den ur museisynpunkt törhända kloka åtgärden anförda obestyrkta påståendet, för till konsekvenser, inför vilka man måste hesitera och inför vilka säkerligen riksantikvarien själv

ryggar tillbaka. Visst är, att ett hänsynslöst fullföljande av den med detta påstående motiverade åtgärden, som skulle betyda ett renrakande av våra kyrkor på värdefullare inventarier till museernas förmån, icke skulle vara utan ett ödesdigert inflytande på församlingarnas andaktsliv.

A. A.

Finlands svenska kantor-organistförenings styrelse sammanträdde den 19 sept. Därvid behandlades bl. a. ett vid föreningsmötet i juni uttalat önskemål om att kantor-organistkåren framdeles bleve representerad vid kyrkomötena. Enär styrelsen av nämnda möte fått i uppdrag att framföra önskemålet till höstens kyrkomöte, beslöts att detta borde göras aningen genom en särskild hänvändelse genom en av kyrkomötets representanter, eller för den händelse den finska föreningen vidtagit åtgärder i samma syftemål, i samråd med denna. Som motivering framhölls, att Finlands kyrkofolk icke kan anses vara i sin helhet representerat vid kyrkomötena, så länge en av kyrkans egna tjänstemannakårer helt och hållet saknas, och borde förty kyrkomusikerna beredas tillfälle att taga del i de kyrkomusiken rörande ärenden, som behandlas vid kyrkomötena (synpunkten och motiveringen synas kunna gälla även för svenska förhållanden. Red. anm.).

Det Finska Kyrkosångsutskottet. Det av Finlands svenska kantor- och orgelnistförbund och Förbundet för svenskt församlingsarbete tillsatta kyrkosångsutskottet hade konstituerande sammanträde i Helsingfors den 19 sept. Till ordförande för utskottet valdes härvid kyrkoh. d:r G. Mollis-Mellberg och till sekreterare dir. Gustaf Pettersson. Övriga medlemmar äro: prosten Karl Olander, Nagu, pastor O. Liljeqvist, Borgå, musikdirektör Elis Mårtenson, Helsingfors, kantor Sune Carlsson, Hangö, kantor O. Lillhannus, Pörtom, kantor F. Andersson, Lovisa, och lärare Elis Johansson, Jakobstad.

Utskottet beslöt att antaga namnet Finlands Svenska Kyrkosångsutskott.

Mötet diskuterade riktlinjerna för utskottets verksamhet. Detta borde få till stånd samarbete mellan landets svenska kyrkokörer resp. arrangörer av de lokala kyrkosångsfesterna. Jämväl ålåde det utskottet att, då tidpunkten härför är inne, taga initiativ till och del i förberedelserna för den första allmänna svenska kyrkosångsfesten i landet. Behovet av lämplig kyrkokörlitteratur gör sig starkt gällande och då stor brist på lätt tillgänglig körlitteratur råder, borde utskottet gå i författ-

ning om dess avhjälpande. Behovet av ett kyrkomusikbibliotek berördes vid diskussionen. I övrigt bör utskottet väcka nya initiativ i kyrkosångfrågor av varje slag samt verka för kyrkosångssträvandenas befrämjande. Den förhoppningen uttalades, att landets svenska religiösa tidningar ville upplåta sina spalter för skrivelser i dessa frågor.

Samtidigt som man enhälligt omfattade den åsikten, att utskottets verksamhet borde vara så självständig som möjligt, ansågs ett flertal av utskottets uppgifter motiveras en närmare precisering av dess ställning såväl utåt som till de bägge uppdragsgivande förbunden. Åt herrar Mollis-Mellberg och Pettersson uppdrogs att till nästa möte inkomma med förslag angående organiserandet av utskottets verksamhet.

Utskottet beslöt göra en hänvändelse till det snart stundande kyrkomötet att under detsamma få föranstalta en demonstration av de melodier, vilka utarbetats för det föreslagna tillägget till den nuvarande svenska psalmboken.

Vidare beslöts att i samråd med arrangörerna av de olika kyrkosångsfester, som komma att hållas i landet nästa sommar, utarbeta ett gemensamt sångfestprogram samt gå i författning om dess tryckande. Åt herr Gustav Pettersson överlämnades att utarbeta ett programförslag och snarast möjligt översända det till vederbörande arrangörer.

Musikbilagan, som skulle åtföljt detta nummer, måste på grund av omständigheter, över vilka Red. ej har rätt, sparas till det första numret av nästa årgång. Den utgöres av den Bachska sättningen till körkoralen: »Nun lob, mein Seel, den Herren», ur hans nyårsaftonskantat: »Gottlob, nun geht das Jahr zu Ende». Kompositionen är, liksom redan tidigare i Hymnariets andra del, anpassad till de Wallinska orden i sv. psb. 1: 7. Musikbilagan skall kunna erhållas från förlaget till ett pris av 40 öre per ex. Samtidigt påpekas, att koralen finnes utgiven av Arnold Mendelssohn för kör, orkester och orgel å Bertelsmanns förlag, Gütersloh. Fullständigt partitur kostar 3 mark, klaverutdrag 1: 50 och orkesterstämmor 0: 30.

Vimmerby kyrkokör firade advents-söndagen sitt 20-årsjubileum med en stämmingsfull och värdig högtidlighet i folkskolesalen, vartill bl. a. inbjudits även förutvarande medlemmar av kören, som flyttat till andra orter. Överlärare I. Ångquist, körens grundare och mångårige ledare, uppläste 20-årsredogörelsen. Bland de nuvarande medlemmarna finnas ännu 7 av dem, som voro med vid körens bil-

dande. Kontraktsposten Höglander tackade kören för dess medverkande till höjande av gudstjänsterna i kyrkan. För överlärare Ångquist talade, likasom för den nuvarande ledaren, kantor Ebbe Ångquist.

Norrköpings S:t Olaf kyrkokör firade den 9 december sitt 40-årsjubileum. Vi återkomma med utförligare referat.

Den svenska storhetstidens koralpsalmbok, 1695—97 års koralpsalmbok, skall utgivas i nytryck av fil. lic. Nat. Fransén med fyrstämig sättning från Samtidens Förlag, Stockholm.

Samuel Scheidts samlade musikaliska verk. Ytterligare ett stort samlingsverk planeras nu i och med utgivandet av en Gesamtausgabe der musikalischen Werke von Samuel Scheidt på Ugrinoförlaget, Hamburg. Samlingen skall omfatta 15 band till subscriptionspris av Rm. 7: 50.

På grund av bristande utrymme måste en del artiklar stå över till nästa nummer, bl. a. »Erfarenheter från bruket av 'koraler' till Nya psalmer» samt referat av Kyrkomusikdagar i Helsingfors.

En kapellorgel, orgelharmonium, önskas köpa. Minst sex stämmor, två manualer och pedal, helst av svensk tillverkning. Svar sändas till redaktionen, adress: Stjärnorp.

Utmärkelser. K. M:t har den 10 dec. utnämmt till ledamot i andliga ståndet av Nordstjärneorden kyrkoherden *F. M. Allard*, Örtomta, och till riddare av Vasorden domkyrkoorganisten, musikdir. *Ragnar Darell*, Linköping.

Kantorsval. Till kantorer vid förenade tjänster ha valts: i Hassela G. Hallberg, Bjurholm, och i Segerstad E. Eriksson, Hökhuvud.

Sammanträden.

Kyrkosångens Vänners Centralkommitté sammanträder i Stockholm å Sancta Clara kyrksal tisdagen den 8 januari 1929 med början kl. 2 e. m. samt ev. onsdagen den 9, under ordförandeskap av professor G. Aulén, Lund. Utom löpande ärenden och från förra årsmötet bordlagda ärenden (bl. a. utgivande av koralpsalmbok och användande av koralerna till nya psalmerna) förekomma frågor angående beviljade lotterimedel, kollektfrågan och Centralkommittén, samarbetet mellan K. S. V. och Kyrkosångsförbundet, 7:e allmänna svenska kyrkosångsmötet i Örebro 1930, utgivandet av Breviarium Linco-pense, önskemål i fråga om Missalets revision.

Offentligt föredrag hålles tisdagen den 8 jan. kl. 8 e. m. av professor Aulén över ämnet: Svensk Kyrkomusik, varjämte tid skall beredas till besök å den pågående utställningen av kyrklig textil konst.

Sveriges Kyrkosångsförbunds Centralråd sammanträder likaledes å Sancta Cla-

ras kyrksal måndagen den 7 januari 1929 kl. 11 f. m. och ev. tisdagen den 8, varvid utom löpande ärenden förekomma frågor angående det 7:e allmänna svenska kyrkosångsmötet i Örebro 1930, anordnande av Kyrkosångens dag (bordlagt ärende från förra årsmötet), fortsatta instruktionskurser m. m. De av Centralrådets medlemmar, som kunna infinna sig till söndagen den 6 — trettendedagen —, komma att beredas tillfälle att närvara vid musikgudstjänsten i Engelbrektskyrkan kl. 6 e. m., varvid Bachs Julatorium utföres.

Sveriges allmänna Organist- och Kantorsförenings Centralstyrelse sammanträder under ordförandeskap av musikdirektör Svante Sjöberg å Musikaliska Akademien i Stockholm den 3 och 4 januari 1929, varvid bl. a. behandlas utom löpande ärenden (bl. a. avslutande av Centralstyrelsevalet) de till stiftsföreningarna utsända frågorna angående de mindervärdiga melodierna i koralboken.

Från stiftet.

Linköpings stift. Motala Kyrka: Advents.: Konsert av Motala kyrkokör; program: O. Olsson: Advent, Franck: Kom Helge Ande, Klein: Kläd dig i helighet, Cederwall: Det är en kostelig ting, Olsson: Den signade dag, N. Kjellberg: På alla

helgons dag, samt Mendelssohn: Recitativ, Terzett och Kör ur oratoriet Kristus. (Solister: fru Weiss, komminister Gustafsson, pastor L. Larsson, herr H. Andersson; vid pianot: herr Th. Kjellberg.) Orgel: J. S. Bach: Två koralförspel: Vom Himmel

hoch och In dulci jubilo samt Lindberg: Sonat, g moll, I. Vid orgeln musikdirektör N. Kjellberg, tillika dirigent.

Strängnäs stift. Ringkarleby kyrka. Sånggudstjänst firades den 30 september, varvid kollekt upptogs till understödjande av Strängnäs stifts kyrkosångsförbund. Medverkande voro: kyrkoherde I. Jäder-

lund (predikant och liturg), organisten G. Jäderlund (dirigent, solist och vid orgeln) samt kyrkokören. Bland annat utfördes: G. Wennerberg: Davids 139 psalm, för solo, kör och orgel (kören a capella); J. S. Bach: Koral ur Mattheusp passionen: Min själ, ditt hopp till Herren; I. Widéen: Åra vare Fadren och Sonen; orgelpostludium: J. S. Bach: Toccata och fuga i d-moll.

Inför tidskriftens fjärde årgång.

Det är Red. en stor glädje att kunna meddela, att de ekonomiska svårigheter för Tidskriftens fortsatta bestånd, vilka omnämndes i föregående nummer, hava kunnat övervinnas och att Tidskriftens fortsatta utgivande är tryggt för nästa år. På samma gång vi bringa detta meddelande, önska vi ock betygga vår tacksamhet till dem, som gjort detta möjligt, och synnerligast gäller denna vår tacksamhet C. W. K. Gleerups förlag.

Samtidigt våga vi dock — inför den nya årgången — vädja till våra läsare, att de ville kraftigt medverka till att stärka Tidskriftens ställning genom att väcka intresse för den och för dess spridning. Om var och en av våra nuvarande läsare ville — genom att visa Tidskriften för någon av sina vänner och kolleger — vinna allenast en ny prenumerant, vore vi försäkrade om Tidskriftens fortsatta bestånd jämväl för kommande år.

Angående Tidskriftens program behöver förvisso ej mycket ordas. Det är våra läsare väl känt. Vårt arbete skall under den stundande fjärde årgången fullföljas efter samma riktlinjer som hittills, till värnande och höjande av gudstjänstlivet inom vår svenska Kyrka. Vi hava därvid försäkrat oss om fortsatt medarbetarskap av de författare, som hittills troget stått vid Redaktionen sida.

Samtidigt skola vi söka vidmakthålla och utvidga förbindelserna med grannländerna. Från Finlands Kyrka skola vi i januarinumret bjuda en skildring av Psalmboksfrågans behandling vid kyrkomötet i Finland, författad av kyrkoherden, dr. G. Moliis-Mellberg, Helsingfors. Mag. art. Mogens Wöldike, Köpenhamn, har utlovat en artikel om Thomas Laub. Striden om den engelska handboksrevisionen skall belysas av en engelsk kyrkoman.

Redaktionen kommer att äga samma sammansättning som hittills, dock att amanuensen Bengt Cnattingius, Linköping, inträder såsom representant för kyrkokonsten.

Tidskriftens pris blir som hittills kr. 4: 50 per år. Den kan erhållas å posten, direkt från förlaget eller genom bokhandeln. Bekvämast är prenumerationen å posten, varigenom abonnenten snabbast erhåller sitt exemplar.

Redaktionen.

Lunds stift. Lunds Domkyrka. Domkyrkans 21:a musikafton hölls den 8 okt.; medverkande: univ.-kapellmästare Gerhard Lundqvist (violin); organisten dir. Yngve Norén, Malmö-Limhamn (orgel); domkapellmästare Pr. Nodermann (ackompanjement). Program: Christian Cappelen (1845—1916; norsk organist): Fantasi över koralen »Lobet den Herren, den mächtige König» (Hæffnermelodien 383); L. v. Beethoven (1770—1827): Larghetto ur Violinkonserten op. 61; Wilhelm Heintze (1849—1895): Prière ur Orgel-Suite; J. S. Bach: Preludium ur Solosonaten för violin i g-moll; W. Heintze: Final ur orgelsuiten; Max Reger (1873—1916): Largo för violin och orgel ur suiten op. 93. — Vid Domkyrkans 22:a musikafton den 22 okt. (medverkande: Lunds Studentsångförening under ledning av tullkontrollör E. Gagner; dr. Y. Plym-Forshell, solosång; dr. P. Nodermann, vid orgeln) utfördes följande: 1) Wennerberg: Hymn; Bortniansky: Israels herde; Otto Lindblad: Stridsbön; Selma Palmgren: Dartulas gravsång; 2) Brahms: Denn es gehet dem Menschen; Brahms: O Tod, wie bitter bist du; 3) Otto Olsson: Dalvisa; Alfred Berg: Aftonen; Ivar Widéen: Godnatt; W. Sten-

hammar: Sverige. — Den 5 nov. höll Palestrinakören under mag. Mogens Völdikes ledning konsert efter följande program: Palestrina († 1594): Kyrie och Credo ur Marcellusmässan; Clemens non Papa (1500—1558): Vox in Rama; Orlando di Lasso (1522—1595): Improperium; Palestrina: Vox dilecti mei; Claude Goudimel († 1572): Hører til, I høje Himle (4-st. sättning av äldre fransk melodi; melodin i tenoren); Michael Praetorius (1571—1621): En Rose saa jeg skyde (julsång från medeltiden i 4-st. sättning); okänd dansk kompositör: Jeg saa to dejlig' Rose staa (4-st. sättning 1612 av en gammal dansk folkvisemelodi); Thomas Laub (1852—1927): Sov sødt, Barnlille; Johannes Eccard (1553—1611): Über's Gebirg; Eccard: Maria wallt zum Heiligthum; Antonio Lotti (1667—1740): Sanctus (4-st.) och Crucifixus (8-st.).

Malmö S:t Petri kyrka: Konsert av Palestrinakören den 29 okt. (under orgelmedverkan av dir. Axel Boberg); program = i Lunds domkyrka den 5 nov. (utom Palestrina, Kyrie, varjämte tillkom: Johann Pachelbel: Ciaconna d-moll; Georg Muffat: Toccata sexta F-dur.

Ledigförklarade kyrkomusikertjänster.

A) Enbart kyrkliga tjänster:

Kantorstjänsten i *S:a Clara* förs., Stockholm, sökes senast den 27 dec.

Klockare-, organist- och kantorsbefattn. i *Fosie* och *Lockarps* förs., Malm. l., sökes före 5 jan. (adr. Fosieby). Endast för manliga sökande. Lön: 1,600 kr. jämte 300 kr. såsom ledare av kyrkokör, samt avk. av 2¹/₂ tunnld kyrkojord.

Klockare-, kantors- och organistbefattn. i *Bräkne-Hoby* förs., Blek. l., sökes före 16 jan. Lön: avk. av klockarestället (f. n. minst 2,500 kr. + ved) samt 750 kr. kontant. Endast för manliga sökande.

B) Förenade med folkskollärartjänst:

I *N. Härene*, Skarab. l., sökes före 19 dec. (adr. Bronäs). Endast för manliga sökande. Skolform C1; forts.-skola. Klock.-lön 700 kr.

I *Dagsås*, Hall. l., sökes före 4 jan. (adr. Risen). Klock.-, org.- o. kyrkosångarelön 500 kr.

I *Haverö*, Vnorrl. l., sökes för fyllande av ofullst. förslag före 8 jan. (adr. HaverövalLEN). Skolform B2; klock.- o. org.-lön 600 kr.

I *Östergarn*, Gotl. l., sökes före 9 jan. (adr. Katthammarvik). Skolform B2; klock.-lön 300 kr. (förs. anskaffar och avlönar substitut).

I *Nåshult*, Jönk. l., sökes senast 19 jan. Skolform B2; forts.-skola. Org.- o. klock.-lön 700 kr. + ev. 100 kr. för inövande av kyrkokör.

I *Björketorp*, Älvsb. l., sökes före 22 jan. (adr. Bollebygd). Skolform B1; forts.-skola (framdeles även slöjd). Org.- o. klock.-lön 600 kr. samt 1929 dyrtidstill. 200 kr. Vikariat för vårterm. sökes senast 12 jan.

PÅ C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG HAR UTKOMMIT:

Av Doktor **PREBEN NODERMANN:**

PRELUDIER vid gudstjänsten. Pris 2 kr.

SMÅ KORALPRELUDIER för gudstjänsten. Pris 2 kr.

TRESTÄMMIGA MOTETTER (Lunds Domkyrkas Körsånger 1—5). Pris 1 kr.

1. Kom, Guds dyra gåva! 2. Vid min Jesu sida. 3. Väktare av himlens bud.
4. Hjorten häftigt längtar. 5. Lovom Herran!

HÖGTIDSKÖRER (Lunds Domkyrkas Körsånger 6—10).
Pris 1 kr.

6. Hosianna. 7. Ära. 8. Det är en ros utsprungen. 9. Ditt huvud, Jesu,
böjes. 10. Vid Reformationsfest.

TRE- OCH FYRSTÄMMIGA MOTETTER (Lunds
Domkyrkas Körsånger 11—14). Pris 1 kr.

11. Mitt hjärta, Jesu, denna dag. 12. Du tålig var. 13. Lovpsalm. 14. Kri-
stus är uppstånden.

ANDLIGA KÖRSÅNGER för hemmet. Pris 1 kr.

1. Upp, psaltare och harpa! 2. Din klara sol går åter opp. 3. Livets färd.
4. Hur länge. 5. O Gud, till dig jag flyr.

UNGDOMSKÖRER för högre allmänna läroverk. Pris 1 kr.

1. Vår svenska fana. 2. Till Norden. 3. Sångarglädje. 4. Friheten.
5. Engelbrektsmarschen.

TJUGOTRE BARNVISOR för svenska skolor och hem
av *J. Nyvall*. Pris 50 öre.

**TIDSKRIFT FÖR KYRKOMUSIK OCH SVENSKT
GUDSTJÄNSTLIV.** Årgångarna 1926 och 1927 kunna
erhållas vid direkt rekvisition från förlaget till ett ned-
satt pris av kr. 2: 25 för vardera årgången.

JAG ÄR, O HERRE, I DIN MAKT för femstämmig
blandad kör av *Heinrich Albert*. Pris 20 öre. Rabatt
vid direkt rekvisition från förlaget.

35.3.1929